

**DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT**

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Deres ref
200701972

Vår ref
200703772-/SPA

Dato
18 FEB 2008

Ny lov om dyrevelferd - alminnelig høring

Vi viser til brev av 16. november 2007 fra Landbruks- og matdepartementet.

Generelt vil vi bemerke at vi er tilfreds med at det nye utkastet til dyrevelferdslov øker fokus på at dyr skal ha respekt og rettsbeskyttelse for sin egenverdi. I naturforvaltningssammenheng støtter et slikt syn opp under viltlevende fisk og dyrs verdi som viktige deler av det biologiske mangfoldet hvor nettopp friske, intakte og produktive økosystemer er viktige mål.

Forslaget innebærer at ny lov om dyrevelferd skal være den generelle loven som vil gi overordnede prinsipper for behandling av dyr, både dyr som holdes og viltlevende dyr. Det er her et visst overlapp med viltloven og lakse- og innlandsfiskloven. Vi ser bl.a. at den nye loven inneholder bestemmelser og lovhjemler for mer detaljert regulering av forhold som allerede reguleres av viltloven og lakse- og innlandsfiskloven med tilhørende forskrifter. Etter vårt syn er en slik dobbeltregulering som det legges opp til uheldig, og egnet til å skape forvirring for brukerne. For mange av bestemmelsene kan vi heller ikke se at det fremlegges (overbevisende) argumentasjon for at en slik regulering i ny lov om dyrevelferd er nødvendig. Vi kommer tilbake til dette i våre kommentarer til de enkelte bestemmelsene i høringsbrevet.

§ 1

Vi støtter den foreslåtte formuleringen av formålet med loven.

§ 3

Denne bestemmelsen overlapper med viltloven § 3 siste ledd. § 3 siste ledd slår fast at "Ved enhver virksomhet skal det tas hensyn til viltet og dets egg, reir og bo, slik at det ikke påføres unødig lidelse og skade".

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Kontoradresse
Myntgt. 2
postmortak@md-dep.no
www.miljo.no

Telefon
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Avdeling for naturforvaltning
Telefaks
22 24 95 60

Saksbehandler
Solveig Paulsen
22 24 58 54

Vi foreslår at det i omtalen av den foreslåtte bestemmelsen og eksempelet som nevnes om ferdsel i naturen føyes til at villevende dyr kan være spesielt sårbare for forstyrrelser på bestemte tider av året.

§ 4

Det heter i høringsbrevet at hjelpeplikten etter § 4 må gå foran reglene for ettersøk og avlaving av skadet storvilt etter §§ 27, 28 og 29 i forskrift av 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst. Det gis en beskrivelse av bestemmelsene i § 27. Etter vår syn er beskrivelsen av reglene i forskriften svært ufullstendig, og vi vil peke på følgende:

Etter § 27 skal den som under jakt eller forsøk på felling skadeskyter storvilt eller kongeørn, gjøre det en kan for å avlive dyret snarest mulig. Vedkommende plikter å forvise seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Jegeren og jaktlaget som har skadeskutt storvilt, skal ikke oppta jakt eller påskytte nye dyr mens ettersøk pågår. Innen valdets grenser skal ettersøk om nødvendig pågå ut dagen etter skadeskytingen. På annet vald opphører retten til ettersøk og felling ved utgangen av den dag skadeskutt storvilt kom inn på valdet, jf. lov av 29. mai 1981 nr. 38 om viltet § 34.

Den som under jakt eller felling skadeskyter gaupe, jerv, bjørn, ulv eller kongeørn skal uten opphold underrette fylkesmannen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling eller jakt skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk.

Dersom pliktig ettersøk første dag er uten resultat, skal jeger eller jaktlag uten opphold underrette jaktrettshaver og kommunen eller nærmeste politimyndighet om de faktiske forhold. Jeger og jaktlag som har deltatt ved skadeskytingen av viltet, skal uten godtgjørelse bistå viltmyndighet eller politi i det videre ettersøk.

Etter § 28 skal jeger som på lovlig grunn og i lovlig jakttid eller fellingsperiode treffer på storvilt som er såret eller skadet slik at det er påført store lidelser og ikke kan leve eller bli friskt, avlive dyret for å hindre unødige lidelser. Melding om avlavingen skal så snart som råd gis til kommune og valdansvarlig representant.

Etter § 29 skal den som utenom ordinær jakttid eller fellingsperiode kommer over skadet storvilt eller kongeørn som er påført store lidelser og ikke kan leve eller bli friskt, umiddelbart melde dette til kommunen. Kommunen skal sørge for avlaving dersom dyret ikke kan bli friskt. Gjelder dette gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn skal kommunen straks varsle fylkesmannen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen og politiet kan beslutte at ettersøk skal gjennomføres med særlig kvalifisert personell.

Etter dette er det uklart for oss hva som for storvilt mangler eller er utilfredsstillende regulert i dag etter viltloven, og vi anser at det ikke bør gis bestemmelser om dette med hjemmel i den nye dyrevelferdsloven i tillegg.

Vi viser for øvrig til direktoratets merknader og slutter oss til disse.

§§ 9, 10 og 13

Vi konstaterer at merking av dyr foreslås regulert i tre ulike lovbestemmelser, §§ 9, 10 og 13. Det er ikke helt klart for oss hvordan forholdet mellom disse tre bestemmelsene er, men vi forstår merknadene i høringsbrevet slik at § 13 vil gjelde for merking av ville dyr og fisk, og at det etter denne bestemmelsen må innhentes særskilt tillatelse fra tilsynsmyndigheten. I tillegg vil § 10 vil komme til anvendelse når det gjelder de nærmere metodene for merking som tas i bruk. Uansett vil vi peke på følgende som også direktoratet understreker i sin høringsuttalelse:

Det er viktig at bestemmelsene gir tilstrekkelig adgang til enkel identitetsmerking av viltlevende fisk og dyr. Merking leder til økt kunnskap om arter og individer og gir viktige bidrag til en bedre artsforvaltning, noe som også kan gi bedret dyrevelferd. Videre er det forutsatt, bl.a. fra Stortingets side, at presisjonen i viltforvaltningen skal være svært høy. Dette gjelder ikke minst rovviltforvaltningen, der også internasjonale forpliktelser gjør en presis forvaltning påkrevd. Det kan være behov for merking på svært kort varsel, og det er viktig at prosedyrene på dette området ikke gjøres for tungvinte.

Vi viser for øvrig til direktoratets merknader til bestemmelsene.

§ 12

Det fremgår av høringsbrevet at § 12, med unntak av kravet om bedøving i annet ledd, også gjelder for avlaving i forbindelse med "jakt, fangst og fiske".

Vi vil understreke at viltloven med forskrifter inneholder en lang rekke bestemmelser som regulerer avlaving av vilt og der dyrevelferdshensyn står sentralt. Viltloven slår for det første fast at "jakt og fangst skal utøves på en slik måte at viltet ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker eller husdyr eller skade på eiendom" (§ 19). Videre inneholder viltloven bestemmelser om bruk av våpen under jakt (§ 20), bruk av motordrevet fremkomstmiddel under jakt (§ 21), jakt og avlivning av svømmende dyr (§ 22), bruk av hund under jakt (§ 23), fangst (§ 24) og bruk av gift (§ 25).

Det følger av forskrift av 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst at et av hovedformålene med forskriften er at jakt-, fellings- og fangstutøvelsen "ikke skal påføre viltet unødige lidelser" (§ 1 b). Videre inneholder forskriften detaljerte regler om bl.a. våpen og ammunisjon (kapittel 5), fangstredskaper som avliver vilt (§ 31 b) og avlaving av fanget vilt (§ 35).

Etter vårt syn er avlivning i forbindelse med jakt og fangst tilfredsstillende regulert etter viltloven, og vi ser ikke behov for at slik avlivning i tillegg skal reguleres i den nye dyrevelferdsloven og forskrifter til denne.

Subsidiært vil vi anføre at dersom § 12 skal gjelde for avlaving i forbindelse med jakt og fangst, finner vi bestemmelsens formulering om at avlaving skal skje på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte *med minst mulig stress og smerte for dyret* for bastant. Det bør etter vårt syn være tilstrekkelig at avlaving i forbindelse med jakt og fangst skjer på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte, uten at en alltid er forpliktet til å velge den mest skånsomme metoden blant flere forsvarlige metoder. I merknadene i høringsbrevet heter det da også at "ved jakt, fangst

og fiske på villevende bestander, skal avlvingen være forsvarlig", men dette gjenspeiles ikke i den foreslåtte ordlyden i § 12.

Vi gjør for øvrig oppmerksom på bestemmelsen i viltloven § 11 om felling av vilt til forsvar av person eller bufe og tamrein. Vi savner en drøftelse i høringsbrevet av forholdet mellom § 12 i lovforslaget og viltloven § 11.

Et annet moment vi vil peke på, er at grensegangen i høringsbrevet mellom avlving som er selvstendig konkurranseelement og konkurranser knyttet til jakt/fiske er noe utydelig. Tradisjonelt innebærer jakt/fiske i Norge at viltet/fisken som fanges blir drept. En fiskekonkurranse kan derfor tolkes som en konkurranse om å fange og drepe flest eller størst fisk. Det finnes også eksempler på lokalt organiserte konkurranser i å felle det største antallet eksemplarer av bestemte jaktbare arter. Det er ønskelig med en ytterligere presisering av lovforarbeidene, slik at det blir tydeligere hva lovbestemmelsen tar sikte på å regulere når det gjelder avlving i konkurransesammenheng.

Endelig har vi merket oss at en både i den foreslåtte lovbestemmelsen og i merknadene benytter begrepet "skadedyr" og "skadedyrbekjempelse". Det bør vurderes å unnlate å bruke disse begrepene. Begrepet "skadedyr" kan oppfattes som et negativt følelsesladd begrep, og det er i tillegg biologisk upresist. Et alternativ kan være å endre formuleringen i lovbestemmelsen "og om skadedyrbekjempelse" til "og om tiltak for å begrense skade i hus og i annen eiendom fra mus og rotter" (evt. kan andre dyregrupper tilføyes). I merknadene til bestemmelsen kan likeledes to setninger erstattes med følgende: "Det gis videre hjemmel til, ut fra hensynet til dyrevelferd, å regulere tiltak for å begrense skade fra mus og rotter i hus og i annen eiendom" (evt. tilføyes andre dyregrupper).

§ 15

Vi har følgende merknad til høringsbrevets omtale av utredning av konsekvenser for miljø, naturressurser eller samfunn, jf. plan- og bygningsloven:

Forskriften om konsekvensutredninger omfatter større tiltak og/eller tiltak med vesentlige virkninger. Hvilke tiltak som omfattes er fastsatt i forskriften. Forslaget til § 15 omfatter bygninger, gjerder og andre mindre innretninger. Omtalen av § 15 i kapittel 3.9.2 (tredje avsnitt) i høringsbrevet kan etterlate inntrykk av at bygninger, gjerder og lignende mindre innretninger omfattes av forskrift om konsekvensutredning. Det vil imidlertid være ved planlegging av større godkjenningspliktige inngrep i naturen og anlegg m.m. at det kreves utredning av konsekvenser for miljø, naturressurser eller samfunn.

Videre bør fremgå at for å sikre at dyrevelferdsmessige hensyn belyses må vedkommende faginstans spille inn dette som et utredningstema ved høring av plan- eller utredningsprogrammet i de sakene der dette er en relevant problemstilling.

§ 18

Vi gjør oppmerksom på at import og eksport av produkter av dyr også reguleres av forskrift 15. november 2002 nr. 1276 til gjennomføring av konvensjon 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES). Vi savner en kort omtale av forholdet til denne forskriften.

§ 21

Høringsbrevet inneholder en kort, men grei omtale av det forhold at også viltloven med forskrifter regulerer hold av vilt i fangenskap. Vi ber om at omtalen suppleres med følgende opplysning når det gjelder lakse- og innlandsfiskloven: "Tilsvarende har lakse- og innlandsfiskloven i § 10 bestemmelser som regulerer kultivering av fisk og andre ferskvannsorganismer".

Det fremgår av høringsbrevet at for hold må krav og vilkår i begge lover være oppfylt, og det understrekes at forvaltningen må sikre at søkere får nødvendig veiledning om tilgrensende regelverk.

Vi gjør oppmerksom på at det samme gjelder *innførsel*. Innførsel av fremmede arter reguleres av viltloven § 47, der det fremgår at uten samtykke fra Direktoratet for naturforvaltning er det forbudt å innføre viltarter til Norge. Innførsel av anadrom laksefisk og innlandsfisk reguleres av lakse- og innlandsfiskloven. Lakse- og innlandsfiskloven § 8 første ledd slår fast at "Uten tillatelse fra departementet må ingen importere levende anadrome laksefisk, innlandsfisk, rogn eller unger av slik fisk eller næringsdyr for fisk".

Også for innførsel bør det dermed påpekes at krav og vilkår i både dyrevelferdslovgivningen og naturforvaltningslovgivningen må være oppfylt, og at forvaltningen må sikre at søkere får nødvendig veiledning om tilgrensende regelverk. Videre er det, både for hold og innførsel, svært viktig at det etableres gode og nære samarbeidsforhold, herunder utveksling av informasjon om søknader og vedtak, mellom Mattilsynet og Direktoratet for naturforvaltning.

§ 23

Vi støtter den foreslåtte lovbestemmelsen, herunder tydeliggjøringen av dyreholders plikt til å sikre at dyr beskyttes mot skade, sykdom, parasitter, predatorer og andre farer.

Det bør vurderes å skifte ut begrepet "predatorer" med "rovvilt", for å gjøre bestemmelsen mer tilgjengelig. Vi viser for øvrig til direktoratets merknader og slutter oss til disse.

§ 25

Vi viser til direktoratets merknader og slutter oss til disse.

§ 27

Vi er noe usikre på hva som er bestemmelsens saklige virkeområde, og den nærmere avgrensningen i forhold til viltloven.

I medhold av viltloven er det gitt forskriftsbestemmelser om hold av vilt i fangenskap, oppdrett av vilt i innhegnet område, og om jakt på oppdrettet *utsatt* vilt (forskrift 15. februar 1999 nr. 357 om hold av vilt i fangenskap, oppdrett av vilt i innhegnet område, og om jakt på oppdrettet utsatt vilt). Forskriften åpner ikke for jakt på vilt i innhegnet område.

Vi er av den oppfatning at det ikke bør være adgang til jakt eller fangst på dyr i hegn. Så vidt vi vet, er det i dag også allmenn aksept og forståelse for at jakt og fangst bør bare finne sted på viltlevende dyr som kan bevege seg ute i naturen. Den foreslåtte lovbestemmelsen kan gi et uheldig og misvisende signal om et annet syn på denne saken.

Når det gjelder den delen av § 27 som omhandler trening (av hund for jaktformål), viser vi til direktoratets merknader til § 25 ovenfor.

§ 28

Viltloven § 47 slår fast at uten samtykke fra Direktoratet for naturforvaltning er det forbudt å sette ut viltarter eller underarter som ikke fra før forekommer i distriktet. Lakse- og innlandsfiskloven § 9 slår fast at uten tillatelse fra departementet er det forbudt å sette ut anadrome laksefisk, innlandsfisk og levende rogn eller unger av disse arter i vassdrag, fjorder og havområder, samt andre levende organismer i vassdrag. Utsetting er videre regulert i ulike forskrifter, herunder forskrift 11. november 1993 nr. 1020 om utsetting av fisk og andre ferskvannsorganismer, og forskrift 15. februar 1999 nr. 357 om hold av vilt i fangenskap, oppdrett av vilt i innhegnet område, og om jakt på oppdrettet utsatt vilt.

Det heter i merknadene i høringsbrevet til § 28 at det "anses naturlig at slike forskrifter harmoniseres med tilsvarende bestemmelser hjemlet i viltlovgivningen" (vi antar at det her med begrepet "viltlovgivningen" også siktes til lakse- og innlandsfiskloven). Vi ber om at det tydeliggjøres at for at utsetting i naturen skal kunne finne sted, må vilkår ikke bare etter § 28, men også etter viltlovgivningen og lakse- og innlandsfisklovgivningen være oppfylt, der denne lovgivningen kommer til anvendelse. Det vil være viktig at søkere får nødvendig veiledning om tilgrensende regelverk.

Vi viser for øvrig til direktoratets merknader.

§ 29

Vi viser til våre merknader til § 12 og § 4 ovenfor. Som nevnt slår viltloven fast at "jakt og fangst skal utøves på en slik måte at viltet ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker eller husdyr eller skade på eiendom" (§ 19). Likeledes følger det av forskrift av 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst at et av hovedformålene med forskriften er at jakt-, fellings- og fangstutøvelsen ikke skal påføre viltet unødige lidelser (§ 1 b). Loven og forskriften inneholder videre en rekke detaljerte regler om den nærmere gjennomføringen av jakten, der dyrevelferdshensyn står sentralt.

På samme måte inneholder forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst utførlige regler om ettersøk og avlaving av skadet storvilt.

Etter vårt syn er jakt, fangst og fiske samt ettersøk og avlaving av skadet storvilt tilfredsstillende regulert etter viltlovgivningen, og vi kan ikke se noe behov for at disse forhold i tillegg skal reguleres i den nye dyrevelferdsloven og forskrifter til denne. Tvert i mot vil vi fremheve, jf. vår betraktning innledningsvis, at en slik dobbeltregulering som det legges opp til vil være uheldig, og egnet til å skape forvirring for brukerne.

Til det som spesifikt er anført om gjenutsetting av fisk vil vi peke på at en rekke bestander av anadrome laksefisk nå er sterkt svekket som resultat av en rekke trusselfaktorer, herunder fiskeoppdrett, og at gjenutsetting derfor kan bli et nødvendig virkemiddel i reguleringsammenheng.

Vi viser for øvrig til direktoratets merknader og slutter oss til disse.

§ 30

Innledningsvis bemerker vi at det ikke er helt klart for oss hva begrepet "viltlevende landdyr" i den foreslåtte lovbestemmelsen omfatter.

Viltloven § 3 slår fast at alt vilt, herunder dets egg, reir og bo er fredet med mindre annet følger av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Utgangspunktet er altså det samme som etter forslaget til § 30 første ledd.

I medhold av viltloven er det gitt nærmere bestemmelser i forskrift om både innfangning, håndtering og hold av viltlevende dyr, jf. forskrift 14. mars 2003 nr. 349 om innfangning og innsamling av vilt for vitenskapelige eller andre særlige formål og forskrift 15. februar 1999 nr. 357 om hold av vilt i fangenskap, oppdrett av vilt i innhegnet område, og om jakt på oppdrettet utsatt vilt. Det fremgår av § 1 i forskrift av 14. mars 2003 nr. 349 at formålet med forskriften er "å sikre at innfangning av vilt for forskning, undervisning, informasjon, oppdrett eller for andre særlige formål, skjer uten at dyr påføres unødig lidelse og uten at naturens produktivitet og artsriktighet reduseres". I forskriften er det videre gitt bestemmelser som skal ivareta disse hensyn.

Etter vårt syn er innfangning m.m. tilfredsstillende regulert etter viltloven med forskrifter. Vi kan ikke se behov for at disse forhold, for så vidt gjelder vilt som omfattes av viltloven, i tillegg skal reguleres i den nye dyrevelferdsloven og forskrifter til denne. Tvert i mot vil vi fremheve at en slik dobbeltregulering kan være uheldig og egnet til å skape forvirring for brukerne.

Vi viser for øvrig til direktoratets merknader.

Med hilsen

Kjersti G. Andersen

Kjersti Gram Andersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Solveig Paulsen

Solveig Paulsen
seniorrådgiver

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

UNNTATT Off. Jf § 5 2. ledd

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2007/1565 ART-VI-PES
Arkivkode:
008/440.1

Dato:
4.02.2008

Ny lov om dyrevelferd - Almennelig høring

Direktoratet for naturforvaltning (DN) viser til høringsbrev av 16. november 2007 fra Landbruks- og matdepartementet (LMD) vedrørende forslag til ny lov om dyrevelferd. DN viser også til brev av 12. desember fra Miljøverndepartementet (MD) hvor DN blir bedt om å sende sin uttalelse til MD innen 4. februar. Vi viser også til DN og MD sine uttalelser i den interdepartementale høringsrunden våren 2007.

DN er tilfreds med at vi nå får en ny lov om dyrevelferd som i større grad fokuserer på at dyr skal ha respekt og bedre rettsbeskyttelse for sin egenverdi, og ikke bare som tidligere beskyttelse mot unødig lidelse. DN vurderer det slik at ny lov om dyrevelferd i første rekke må ha som overordnet mål og ha en innretning, og lovtekniske formuleringer, som ivaretar velferden til produksjonsdyr og dyr som er i privat eie. Dyrevelferdsloven vil da primært regulere menneskelig atferd overfor dyr som er undergitt deres eie i form av besittelse og kontroll, og plikt til å ta vare på dem ut fra deres egenart og behov. Dyrevelferdsloven vil da ha et godt grunnlag for å straffesanksjonere menneskers handlinger mot dyr når de er i strid med loven og forskrifter gitt med hjemmel i loven. Dette innebærer selvfølgelig ikke at menneskelige handlinger overfor fisk og ville dyr ikke må følge dyrevelferdslovens hovedprinsipper.

For DN står det klart at viltlevende fisk og dyr har egenverdi i sine viktige funksjoner i bevaringen av intakte økosystemer og bevaringen av det biologiske mangfold, og at de av den grunn må behandles med deres funksjon og velferd som mål. Så vel fisk som vilt er totalfredet etter lakse- og innlandsfiskeloven og viltloven, jf deres §§ 4 og 3. Dette innebærer at fisk og vilt skal føde, leve og reproducere i fri og vill tilstand. Alt "avvik" fra dette skal være hjemlet i de sektorlovene om lakse- og innlandsfisk og viltloven som sorterer under DN. Ved utformingen av regelverk på dette området vil dyrevelferdsloven bli ivaretatt slik at ingen handlinger rettet mot fisk og ville dyr kan utøves i strid med den.

Generelt.

Det DN har vært opptatt av i denne prosessen har i all hovedsak vært spørsmål knyttet til lovharmonisering. Vi har konstatert at ny lov om dyrevelferd vil være den generelle overordnede lov for dyrevelferd som skal gi føringene for samfunnets behandling, bruk og hold av dyr.

DN har det overordnede ansvaret for forvaltningen av fisk og viltlevende dyr, og reguleringer av fiske, jakt og fangst som en viktig del av høstingen og friluftslivet.

Direktoratet ser med tilfredshet på lovutkastet når det gjelder de generelle prinsipper om respekt for dyrs egenverdi, og rett til beskyttelse mot fare for unødige lidelse.

Vi har videre understreket at det er vårt syn at alle hjemler i sektorlover om høsting av fisk og vilt, har vært regulert gjennom forskrifter i medhold av lov slik at de er i samsvar med dyrevernlovgivningens alminnelige krav om dyrevelferd. Vi har erfart at påtalemyndigheten har lagt til grunn at viltloven og dyrevernloven må brukes i konkurrans ved eventuell straffereaksjon. En straffbar overtredelse av viltloven kan med andre ord også være et brudd på dyrevernloven.

Vi konstaterer at det også etter den interdepartementale høringsrunden er slik at ny lov om dyrevelferd forslår hjemler som gir adgang til å regulere utøvelsen av fiske, jakt og fangst på samme måte som de sektorlover DN har ansvaret for. Det at to lover som sorterer under to ulike statlige myndigheter har hjemler til å regulere de samme rettsforhold, er i seg selv uheldig. Det er kun egnet til å skape uklarheter for brukerne på dette området. DN mener derfor forslaget må revideres på dette punkt. Det må under enhver omstendighet klargjøres meget presist i lovforarbeidene hva som er det selvstendige virkeområdet, og den selvstendige begrunnelse for at det er et behov for "doble" lov hjemler tillagt to statlige myndigheter på samme saksområde.

Direktoratet for naturforvaltning viser til merknaden i forarbeidene pkt 1.3.2 om at: "det i utkastet foreslås et eget kapittel med bestemmelser for viltlevende dyr som er tilpasset disse dyrenes livsførsel og behov. Hensikten med disse bestemmelsene er at menneskelig aktivitet som berører viltlevende dyr skal skje på en forsvarlig måte."

I forarbeidene til lovutkastet heter det i pkt. 1.4.1 at dyrevelferdshensyn i noen grad er ivaretatt i viltloven og lakse- og innlandsfiskeloven. Av hensyn til brukerne er det understreket at man må få en best mulig harmonisering mellom sektorlovene, og at det er viktig med god samhandling mellom aktuelle myndigheter. Både lakse- og innlandsfiskeloven og viltloven er typiske fullmaktslover. Alle forskriftsreguleringer må følge forvaltningslovens prinsipper for høringer slik at Mattilsynet blir en viktig høringspart for å sikre at dyrevelferdslovens prinsipper blir ivaretatt fullt ut. Når det gjelder reguleringer av fiske, jakt og fangst er det vår oppfatning at dette må foretas av Direktoratet for naturforvaltning med hjemmel i sektorlovene under DN.

DN vil understreke at alle lovbestemmelser og forskriftsbestemmelser gitt i medhold av sektorlover om fiske, jakt og fangst alltid har vært ansett å være i full overensstemmelse med gjeldende dyrevernlovgivning. Vi savner følgelig en reell og selvstendig begrunnelse for hva bestemmelsene i kapittelet i ny dyrevelferdslov faktisk skal brukes til, som går ut over eller kommer som et naturlig tillegg til bestemmelsene i våre sektorlover som ivaretar hensynet til respekt og velferd for fisk og dyr.

Det må fortsatt være slik at DN hører på forslag om reguleringer av utøvelsen av fisk, jakt og fangst, og da legger avgjørende vekt på synspunkter som måtte komme fra forvaltningsmyndighetene på dyrevelferd når det gjelder dette tema. Det må følgelig være slik at Direktoratet for naturforvaltning fastsetter bestemmelser om utøvelse av fiske, jakt og fangst etter sine særlover, etter et nært samarbeid med dyrevelferdsmyndighetene. *DN understreker her at det med bakgrunn i St. meld. Nr. 12 (2002-2003), bl a ble angitt følgende mål for denne lovrevisjonen: "å presisere lovens virkeområde i forhold til dyrearter og foreta en grenseoppgang i forhold til andre lover.*

Til de enkelte bestemmelser.

§ 1.

Bestemmelsen er kort og presis og dekker lovens formål.

Den dekker lovens intensjon om *at hensynet til dyrs velferd skal nedfelles i normer for menneskers forpliktelser i møte med dyr, enten de er eide eller ville.*

§ 4.

Det er vårt syn at hjelpeplikten bør presiseres bedre med hensyn til den rettslige rekkevidde.

Den må forstås på den bakgrunn at det for mange vil være svært vanskelig å fastslå om et dyr er skadet, sykt eller hjelpeløst.

Den må fortolkes ut fra plikten til å varsle rette vedkommende myndighet. Dette fordi de fleste som kommer over dyr som bør hjelpes ikke har forutsetning for faktisk å gjøre dette på stedet.

Hjelpeplikten må da være oppfylt om de varsler på behørig måte. For de som er kyndige representerer bestemmelsen ikke noen problem.

Hjelpeplikten må også avgrensnes mot en rekke praktiske og reelle forhold hvor den enten ikke kommer til eller får anvendelse som motvirker dens intensjon.

DN vil f eks nevne det forhold at mange i ren uvitenhet tar inn i hus og låve "forlatte" kalver av hjortevilt, som de ønsker å hjelpe ved oppflasking. Mange viltarter vil regelmessig etterlate avkom som ligger og trykker i terrenget til mordyret kommer igjen. Dersom slike kalver blir tatt hånd om av mennesker får de ikke den tidlige preging og opplæring av mordyret som er helt nødvendig for å bli et frittlevende vilt. Resultatet er uansett feil for dyret, og det ender som regel med avlaving. Dette å ta inn forlatte unger av dyr gjelder mange arter, men årsaken til at de tas inn, og grunnen og resultatet er svært ofte det samme.

Direktoratet ser også praktiske problemer i forhold til f eks skadd rovvilt. Dette reguleres i medhold av forskrifter etter viltloven når det gjelder jakt og felling, men det sier seg selv at ikke enhver kan utøve hjelpeplikt i forhold til skadde rovdyr.

I bestemmelsens siste ledd fremgår at det kan gis forskrifter om hjelpeplikten. Direktoratet forutsetter at disse ikke kan komme i motstrid til spesialbestemmelsene om ettersøk av skadd rovvilt.

Når det gjelder hjelpeplikten overfor oljeskadd sjøfugl legger vi til grunn det notat om felles ansvar og plikter, slik dette er nedfelt i notat av 17. januar 2008 fra Mattilsynet til DN, jf vedlegg.

For kommunene er det av betydning å få fastslått at Mattilsynet bærer kostnadene når det ev. rykkes ut for å hjelpe skadd vilt i medhold av dyrevernloven. Vi viser til forarbeidene pkt. 3.2.2 hvor det slås fast at den enkeltes hjelpeplikt begrenses til å varsle rette myndighet. Direktoratet understreker at så vel det å avlive eller hjelpe arter som de fire store rovdyr og f eks moskus, må gjøres av kvalifisert personell i samarbeid med politimyndighet og fylkesmann. I så måte må det her avgrensnes mot det forarbeidene til bestemmelsen omtaler som avlivingsrett.

Når det gjelder ettersøk av skadd hjortevilt er dette i jaktlig sammenheng regulert i forskriften om jakt- og fangstutøvelse. Hjelpeplikten etter så vel dyrevernloven som viltloven må sies å være oppfylt når jeger/jaktilag har gjort det som er bestemt i hjorteviltforskriften. At en jeger eller et jaktlag kan komme over dyr i jakttida som er skadd under jakta, eller utenfor jakttid, vil ikke medføre annet enn at de avliver dyret dersom de som erfarne jeger mener det er eneste utvei, hvis ikke varsler de kommunen. Det blir helt feil i forhold til de omfattende plikter til å søke etter skadde dyr under jakt, å fremstille det slik at jegere kan bli straffet for å sette hjelpeplikten til side ved ikke å avlive et skadd storvilt de

måtte komme over. Et hvert jaktlag vil gjøre dette i samsvar med regelverket etter viltloven, og god jegerskikk. Vi viser her til forskrift om utøvelse av jakt og fangst § 27 om "ettersøksplikt, forfølgingsrett og avliving av såret storvilt", § 28 om "avliving av skadet storvilt i ordinær jakttid", og § 29 om "avliving av skadet storvilt utenom ordinær jakttid". Disse bestemmelsene er uttømmende for det å hjelpe skadd hjortevilt i regi av jegere/jaktlag. Forskriftshjemmelen i lovutkastets § 29 hvor ettersøk nevnes, kan ikke anvendes til å regulere forholdet for jegere/jaktlag.

Direktoratet minner også om at det er grupper og organisasjoner, samt enkeltpersoner som gjerne tar imot skadd vilt som de har særlig interesse for. I slike tilfeller skal det være kyndige personer som leger skaden og deretter slipper viltet fri igjen. For organiserte mottak av "skadde dyr" bør det foreligge en offentlig godkjenning fra Mattilsynet, jf § 4 siste ledd.

§ 9.

Direktoratet peker på at denne bestemmelsens utforming i hovedsak etablerer et forbud mot operative inngrep dersom disse ikke har en helsemessig begrunnelse. Vi peker videre på at dette prinsipielle forbud kan være formålstjenlig for dyr i dyrehold. Formuleringene er likevel ikke tilstrekkelig dekkende for de behov som kan oppstå og som har samfunnsmessig aksept for ville dyr. Vi konstaterer videre at høringsdokumentet ikke har kommentarer knyttet til ville dyr på dette området. Bestemmelsen bør derfor presiseres slik at adgangen til slik behandling av helsemessige årsaker gis et tillegg der begrunnelser utover de helsemessige kan legitimere inngrep etter nærmere vurdering. Vi viser i den sammenheng til merknadene til forslaget til § 13.

§ 10

Direktoratet vil i forhold til denne bestemmelsen påpeke at bestemmelsen ikke må utformes slik at den er til hinder for enkel identitetsmerking av ville dyr i tråd med tiltak som er hjemlet i forslaget § 13. DN forutsetter at finnekipping av anadrom laksefisk som merkemethode i forbindelse med vitenskapelig forsøk og undersøkelser fortsatt vil være hjemlet i forskrifter til § 10. Dette er en vanlig metode for merking i flere land i Europa, og antas ikke å påføre fisken atferdsmessige vansker eller annen lidelse.

§ 12.

Avliving av dyr må avgrenses mot den avliving som skjer under utøvelse av fiske, jakt og fangst, med de metoder og midler som er tillatt etter denne sektorlovgivning. Dette finner DN er avklart i merknadene til bestemmelsen.

§ 13.

DN vil her påpeke at vi av Storting og departement er pålagt å ha en svært høy presisjon i viltforvaltningen, og viser til våre merknader til § 10. Merking av ville dyr vil komme inn under denne bestemmelse, enten behovet er vitenskapelig eller forvaltningsmessig begrunnet. Direktoratet viser til at dette området i dag karakteriseres av en unødig tungvint prosess knyttet til tillatelser og medfølgende vilkår. DN har som grunnleggende utgangspunkt at antallet ville dyr som blir gjenstand for merking og prøvetaking skal holdes så lavt som mulig. Imidlertid vil det være forvaltningsmessig uforsvarlig å ikke nytte ulike former for merking av ville dyr til å utvikle ny kunnskap og forvaltningspraksis som i sum gir en bedre forvaltning av artene. Vi legger derfor til grunn at bestemmelsen må innrettes slik at dagens unødig tungvinte praksis vedr merking av ville dyr endres, og viser til at det er grunnleggende forskjeller mellom feltforsøk på viltlevende individer og laboratorieforsøk på dyr i dyrehold.

For noen arter er merking med visuelle merker eller via radiotelemetri den eneste fornuftige måten å få innsamlet nødvendige forskningsmessige og forvaltningsmessige data. Vi henviser her til at Stortinget har pålagt forvaltningsmyndighetene et høyt krav til presisjon i viltforvaltningen, særlig rovviltforvaltningen. For å tilfredsstille dette krav er det for DN viktig å kunne gripe inn på meget kort varsel for å merke, særlig rovdyr, som et forsøk i forvaltningsmessig sammenheng. Som eksempel kan vi nevne etablering av revirmarkerende ulv, i eller utenfor ulvesonen. I forvaltningen av vår fåtallige ulvebestand på norsk område, kan det være av avgjørende betydning at vi raskt kan gjennomføre slik forvaltningsmessig merking med radiosendere. Vi viser i denne sammenheng til vårt brev av 16. januar 2008 til Forsøksdyrutvalget og Mattilsynet om forvaltningsmerking av viltlevende store rovdyr, ref 2008/471. Vi peker videre på at bestemmelsene i § 13 og § 9 ikke må være til hinder for å nytte merkemethoder som gir de nødvendige resultater på en effektiv måte, med nødvendige hensyn til dyrevelferd ivarettatt.

I tilknytning til denne bestemmelsen stiller DN spørsmål ved om det ikke ville være en mer riktig myndighetsfordeling om Mattilsynet fattet vedtak om forsøk med dyr som en ordinær forvaltningsoppgave. I dag er det slik at et statlig tilsynsorgan, jf § 32, forsøksdyrutvalget (FDU) i medhold av forskriften om forsøk med dyr, selv definerer hva som faktisk er et forsøk. Det naturlige ville etter vårt syn være at FDU fases ut som myndighetsorgan til fordel for en mer helhetlig utøvelse av myndighet i regi av Mattilsynet og i samsvar med forvaltningslovens prinsipper for saksbehandling. Vi viser videre til våre tidligere forslag om å etablere standarder for merking/prøvetaking av individer for de artene som hyppigst blir gjenstand for merking. Slike standarder må selvfølgelig følge de samfunnsmessige normer for dyrevelferd.

Den innfangning og merking av vilt som pr i dag finner sted av vitenskapelige/forvaltningsmessige grunner vil fortsatt i hovedsak bli drevet ved hjelp av kyndig dyrehelsepersonell. At DN er best mulig oppdatert om viltets arealbruk, vandringer og atferd, er helt nødvendig for å opprettholde den høye presisjon som vi må ha i f eks forvaltningen av våre rovviltbestander.

§ 14.

DN er tilfreds med at det nå er en uttrykkelig bestemmelse om straffesanksjoner for utøvelse av vold og overgrep mot dyr.

§ 21.

DN gjør igjen oppmerksom på at viltloven har eget hjemmelsgrunnlag for å gi regler om oppdrett og hold av vilt. Når vilt tillates holdt i hegn er det dyrevelferdsloven, og forskrift om hold av produksjonsdyr som gjelder.

Det er kun tillatt å holde et fåtall viltarter i fangenskap for oppdrett som næring. De gjeldende forskrifter er revidert og vil tre i kraft i løpet av 2008. DN er fullt ut enige i intensjonen i § 21 1. ledd. Forskrifter etter 2. ledd må etter vårt syn omfatte innførsel av dyr som ikke omfattes av forbudet etter viltlovens § 47, eller som kan ha negative konsekvenser for stedegent biologisk mangfold. Dette må Mattilsynet og DN samarbeide om.

§ 23.

Punkt c slår fast at dyr skal beskyttes mot predatorer, i Norge rovvilt. Dette gjelder dyr i noens eie, og ikke viltlevende dyr.

Vi vil her understreke at rovviltpolitikken fastlegges på eget grunnlag, etter Stortingets behandling av St. meld. Nr 15 "Rovvilt i norsk natur" (2003-2004). DN er enig i at dyreeierens forpliktelser i forhold til å beskytte sine dyr er tydelig definert, og ønsker velkommen tiltak innen dyreholdet som i bedre grad enn i dag bidrar til å avdekke ulike risikofaktorer. Vi tror imidlertid at slike tiltak i større grad enn

i dag må forankres i øvrige deler av de landbrukspolitiske virkemidlene for at det skal ha den forventede effekt. For øvrig legger vi fortsatt til grunn at predatorer er en viktig del av faunaen og skal forvaltes etter viltlovgivningen uavhengig av dyrevelferdslovens hjemmelsgrunnlag.

Det hender fra tid til annen at ville dyr som innfanges for merking og deretter frislipp, påvises å ha konkrete skader, parasitter, sykdommer etc. I slike tilfeller legger DN til grunn at såfremt skader ikke er livstruende, vil bestemmelsen i § 23 c ikke oppstille et krav om at det skal gjennomføres behandling for påviste sykdommer, parasitter etc.

§ 25.

DN vil understreke at det må fremgå av forarbeidene at falkonering er et eksempel på virksomhet som er forbudt. Dette vil være et viktig signal, selv om dette er forbudt også etter viltloven.

Det må også avklares om trening av hunder på vilt i hegn skal tillates ut fra dyrevelferd. Viltloven har pr i dag bestemmelse i forskrift om hold av vilt at dette ikke er tillatt, her vil ny forskrift tre i kraft i løpet av 2008.

§ 27.

Direktoratet har inntatt det standpunkt at det ikke skal jaktes eller fangstes på ville dyr som holdes i hegn i medhold av viltlovens § 26 nr 8. Dette bør fremgå tydelig av forarbeidene, eller at hjemmelen kun begrenses til å tillate fiske i private fiskedammer. Hjemmelen begrenses til å regulere jakt og fangst på dyr som eies. Den avgrenses derved mot de arter som kommer inn under viltbegrepet, hvor DN som nevnt har inntatt det standpunkt at det ikke skal drives noen form for jakt eller fangst inne i et innhegnet område.

§ 28.

Utsetting av ville dyr reguleres av viltlovens § 47, og fisk av lakse- og innlandsfiskeovens § 9.

Våre forskrifter om hold av vilt, og eventuell utsetting av vilt i naturen er som nevnt revidert, og vil bli satt i kraft i løpet av 2008. Dyrevelferdsloven kan ikke hjemle utsetting i strid med disse bestemmelser. Det bør derfor fremgå av forarbeidene at bestemmelsen ikke regulerer adgangen til utsetting, men hvilke vilkår som skal være ivaretatt dersom tillatelse er gitt etter sektorlovgivningen.

Vi er i utgangspunktet skeptiske til utsettinger av vilt i naturen fordi de ikke har noen målbar effekt, særlig for tradisjonene med oppdrett av jaktbare arter. Det vil uansett være slik at utsettinger i medhold av viltloven med forskrifter kun vil tillates på den lokalitet viltet kom fra og naturlig hører hjemme.

Utsetting av oppdrettet fugl for trening av hunder bør avklares. Oppdrett for å styrke sterkt truede bestander vil tillates av DN dersom slik utsetting er en nødvendig forutsetning for bestandenes overlevelse på sikt. DN forutsetter at forarbeidene tydeliggjør forholdet mellom de to lovene.

DN er enig i at vilt fra oppdrett bare kan settes ut i naturen når dyret har gode muligheter for å tilpasse seg og overleve i det nye miljøet, og at de er naturlig hjemmehørende, og vi vil fortsette denne praksis. Vi minner også om at forbudet i sektorlovgivningen omfatter utsetting i hegn, herunder dyreparker.

§ 29.

1. punktum har vi ingen merknader til. Dette er nøyaktig det samme utgangspunkt viltloven har for utøvelsen av jakt og fangst. Direktoratet kan imidlertid ikke se behovet for at dyrevelferdsloven får en generell hjemmel til å gi forskrifter på sektorområdet til et annet statlig fagdirektorat, om jakt, fangst og fiske. DN kan heller ikke se behovet for at loven får hjemmel til å gi forskrifter om ettersøk av skadde ville dyr, som omfattes av viltloven, og hvor det er gitt uttømmende forskrifter om ettersøk av storvilt og rovvilt i forbindelse med ordinær jakt og i forbindelse med felling av den årsak at de gjør skade. Om storviltjakten har vi uttømmende regler om plikten til ettersøk, bruk av ettersøkshund og

varsling til myndigheter. Dersom et jaktlag har fulgt de regler som gjelder for ettersøk i forbindelse med jakt, vil han ikke kunne straffes etter viltloven. Det skal da ikke oppstå noen tvil om hvorvidt hjelpeplikten pålegger jegeren å gjøre noe mer enn det spesiallovgivningen krever. I så fall vil det skape store problemer for gjennomføringen av det som er viktige og aksepterte normer for hvordan vi tar ut den andel storvilt det er nødvendig å ta ut årlig.

DN er enig i de vurderinger som fremgår av høringsnotatet under 5.1.2 angående gjenutsetting av fisk. Gjenutsetting er en del av sportsfisket i dag både når det gjelder fisk som er under minstemålet, rettet fiske i vassdrag med flere arter og gjenoppretting av bestandsstruktur. Det vil også kunne være et viktig virkemiddel i reguleringssammenheng, for eksempel for å begrense beskatningen på stor hunnfisk.

§ 30.

Viltlovens klare utgangspunkt er at ville dyr ikke skal holdes i fangenskap, uten etter vedtak med hjemmel i lov, jf viltlovens § 3. Den nye bestemmelsen i dyrevelferdsloven har her det samme rettslige utgangspunkt. Når forslaget § 30 2. ledd fastslår at det i forskrifter kan gjøres unntak fra det generelle forbudet, må det i forarbeidene gjøres en grenseoppgang mot viltloven. Det må fremgå hva som er det selvstendige formål og lovgrunnlag. Innfangning av ville dyr må i første rekke reguleres av DN som fagdirektorat. Det må ikke skapes noen uklarheter om hvem man søker om tillatelse til innfangning av ville dyr for hold til mange ulikeartede formål, fra forskning, fremvisning, til bruk i f.eks filmproduksjon, underholdning og undervisning med mer. Dersom formålet med forskriftshjemmelen er i gi regler om metoder, teknikker, medikamentbruk og immobilisering med mer, tilpasset de ulike arter viltmyndighetene tillater innfanget, må dette fremgå av forarbeidene.

DN viser for øvrig til de merknader DN og MD hadde om hjelpeplikten når det gjelder oljeskadd sjøfugl i den interdepartementale høringen. Etter disse uttalelser har det blitt utarbeidet et notat om problematikken omkring vasking og ev. avliving av oljeskadd sjøfugl. Dette må avklares med tydelighet i lovens forarbeider.

Når det gjelder kortvarig ivaretagelse av ville dyr, viser vi til viltlovens § 3, og merknadene til denne bestemmelsen i Ot.prp. nr 54 (1992-1993), og vi viser til det vi har skrevet om hjelpeplikten foran samt til nevnte notat av januar 2008 fra Mattilsynet til DN om hjelpeplikten og oljeskadd sjøfugl.

§ 32.

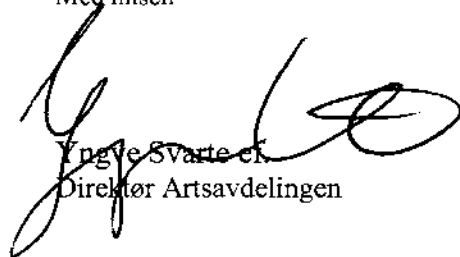
Mattilsynet kan fatte vedtak om beiterestriksjoner for å beskytte husdyr mot rovvilt etter denne bestemmelse. DN vil understreke at dette ikke gir noen føringer eller rettsvirkninger for den nasjonale rovviltpolitikken slik den er fastlagt. Beiterestriksjoner skal heller ikke anvendes på en måte som motvirker eller underminerer intensjonene og incentivene i tildelingen av midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader. For øvrig vil DN understreke at problemstillingen også kan relateres til tamreindrift, hvor reintall og beitegrunnlag kan føre til dårlig almenntilstand på dyr, og bidra til å øke tap til rovdyr ved at svakere dyr lettere blir tatt av rovdyr.

DN er for øvrig av den mening at de lokale dyrevernemndene bør bestå. De utgjør en kilde til viktig lokalkunnskap, og fører tilsyn med dyreholdet lokalt. Vi er av den mening at Mattilsynet må ha myndigheten til å fatte eventuelle vedtak om beitenekting, ikke den lokal dyrevernemnd.

Til slutt vil Direktoratet for naturforvaltning ta det forbehold at den nye loven om naturmangfold vil erstatte en rekke hjemler i viltloven og lakse- og innlandsfiskekloven. Denne nye loven vil ha en mer moderne og helhetlig tilnærming til forvaltningen av arter og høstingen av jaktbare arter, og nye

hjemmelsgrunnlag for fastsettelse av forskrifter. Dette vil nok ytterligere nødvendiggjøre en grenseoppgang mellom ny lov om naturmangfold og ny lov om dyrevelferd.

Med hilsen

Yngve Svarte
Direktør Artsavdelingen

Terje Bø
Terje Bø

Vedlegg: Notat av januar 2008 fra Mattilsynet til DN